

בית המשפט המחוזי בנצרת

ת"א 24698-03-20 להב נ' קיבוץ שער הגולן

בפני כב' השופט הבכיר שאהר אטרש

התובעת: ג'נט להב
ע"י ב"כ עוה"ד הראל טיקטין

נגד

הנתבע: קיבוץ שער הגולן
ע"י ב"כ עוה"ד עומר כהן ועוה"ד ספיר יעקב-חזן

חקיקה שאוזכרה:

תקנות האגודות השיתופיות (חברות), תשל"ג-1973: סע' 2

חוק ההתיישנות, תשי"ח-1958

פקודת האגודות השיתופיות: סע' 34

מיני-רציו:

* התביעה להורות כי התובעת היא חברת קיבוץ וכי וותק החברות שלה נוצר משנת 1979 וליתן צו עשה המורה לקיבוץ להעניק לה את כל הזכויות שהוענקו לכלל חברי הקיבוץ במרוצת שבע השנים שקדמו למועד הגשת התביעה – דינה להידחות הן מחמת התיישנות והן לגופה. לגוף העניין יובהר כי התובעת לא הוכיחה את קבלתה לקיבוץ באמצעות המנגנון הרגיל שנקבע לכך בתקנות ובתקנון, וכמו כן הראיות שהוצגו מצביעות על העובדה כי התובעת לא נמנתה מהותית עם חברי הקיבוץ.

* אגודות שיתופיות – קיבוץ – חברים

* אגודות שיתופיות – חברות – הליך קבלה

* אגודות שיתופיות – חברות – מכוח התנהגות

* אגודות שיתופיות – פנקסי האגודה וספרי חשבוניותיה – ערכם הראייתי

* התיישנות – חברות – תיקון פנקס חברים

תביעה להורות כי התובעת, ילידת 1928, היא חברת הקיבוץ שער הגולן וכי וותק החברות שלה נוצר מיום 01.03.1979, וכן ליתן צו עשה המורה לקיבוץ להעניק לה את כל הזכויות שהוענקו לכלל חברי הקיבוץ במרוצת שבע השנים שקדמו למועד הגשת התביעה. התביעה הוגשה לאחר שהתחוויר לתובעת

כי בשנים האחרונות העניק הקיבוץ לחבריו הטבות וזכויות וכי הקיבוץ אינו רואה בה כמי שזכאית לאותן הטבות ו/או זכויות משלדבריו היא איננה חברת קיבוץ אלא מצויה בסטטוס של "הורי חבר".

ביהמ"ש המחוזי דחה את התביעה בקבעו:

מסתבר כי ביום 2.8.2008 פנתה התובעת במכתב למזכירות הקיבוץ בעניין הסדרת מעמדה כחברת קיבוץ. במכתב צוין כי התובעת היא חברת אגודה, וזכאית להכרה במעמדה בדרך של תיקון פנקס החברים. ביום 27.10.2008 השיב הקיבוץ וטען כי מעולם לא היה מעלה על דעתו לקבל לחברות את התובעת ובן זוגה, שעלו ארצה בגיל מבוגר וכי הם התקבלו למגורים כהורי חבר קיבוץ. הקיבוץ המשיך ותיאר כי עובדת קבלת הגמלאות מאת המ"ל והעברת קצבה מהקיבוץ, אינה הופכת אותם לחברים. הקיבוץ הפנה לתכתובת זאת וטען כי התביעה דנן התיישנה. התובעת השיבה כי היא אינה מבקשת להכיר בה כחברת קיבוץ באמצעות סעד הצהרתי, אלא נשענת על סטטוס התובעת כחברה, כשהסעד הוא הענקת ההטבות המגיעות לה מכוח סטטוס זה. עוד נטען כי ההתיישנות אינה חלה, שכן התובעת מבקשת להורות על מתן זכויות שממילא קיימות לגביה כל השנים, ולא מדובר בזכויות שהתחדשו כעת.

הדין עם הקיבוץ. מעבר לעובדה כי כתב התביעה נוסח מפורשות כדורש סעד הצהרתי של הגדרה כחברת קיבוץ, נקודת המוצא בענייננו היא שחוק ההתיישנות חל על עילת התביעה הנוכחית. כידוע, חוק ההתיישנות חל על תביעה לקיום כל זכות, לרבות בקשה לתיקון פנקס חברים. עוד נקבע בפסיקה כי טענת ההתיישנות עשויה להתקבל גם ביחס לתביעה לקיום זכות, שנטען לגביה כי היא קיימת ממילא. כך או כך, העובדה שנתגלתה לתובעת לכל המאוחר בשנת 2008, טענת הקיבוץ לפיה הוא אינו רואה בה חברה ומעולם לא התכוון להעניק לה מעמד שכזה, היא הרכיב המרכזי בעילת התובעת, ולא הוסבר מדוע התובעת פנתה ובאה בתביעתה הנוכחית רק כעת. טענתה, לפיה, רק לאחרונה נודע לה על חלוקת רווחים לחברי הקיבוץ, אינה מסייעת לה, שכן הידיעה על חלוקת הרווחים היא בבחינת "פרט", בעוד שה"כלל" הוא הידיעה בדבר אי-הכרה בחברותה כחברת קיבוץ, עובדה שנודעה לה כבר בשנת 2008.

גם לגוף התובעת, לא נמצא כי יש להצהיר על התובעת כעל חברת קיבוץ. מהלך ההצטרפות לחברות בקיבוץ הינו ברור וממצה ומוצא עצמו בשילובן של שתי הוראות: תקנות האגודות השיתופיות (חברות) ותקנון הקיבוץ. המחוקק מצא לנכון להשאיר בידי אגודה שיתופית מתחם רחב של שק"ד בקבלת חברים לשורותיה, כאשר הקיבוץ עצמו תחם היטב את גבולות הליך הקבלה למנגנון מסודר של הגשת מועמדות, מילוי טופס רב פרטים, הצבעה ברוב מוחלט של האסיפה הכללית. התקנון הותיר פתח לקבלת חברים ותיקים (עובר ליום חיקוק התקנון בשנת 1970) שלא באמצעות המנגנון הקבוע, פתח שנותר סגור במועד הגעת התובעת לקיבוץ, בשנת 1977. בהמשך נוסף הסייג הקובע כי לא ניתן לעקוף את הליך הקבלה הפורמאלי באמצעות מנגנון חלופי של הכרה בחברות מכוח נוהג או הכרה בדיעבד.

התובעת לא הוכיחה את קבלתה לקיבוץ באמצעות המנגנון הרגיל של הצבעה באסיפה הכללית. אשר לשאלת קבלת התובעת לחברות מכוח התנהגות. התובעת אכן מנויה כחברת קיבוץ במסמכים שונים של הקיבוץ עצמו. התובעת מפנה לסעיף 34 לפקודת האגודות השיתופיות לפיו פנקס החברים מהווה הוכחה לכאורה לגבי תאריך קבלתו של חבר לאגודה ולגבי התאריך בו חדל להיות חבר בה. מדובר בחזקה הניתנת לסתירה, ונמצא כי עלה בידי הקיבוץ לסתור אותה באמצעות מקבץ מסמכים ונתונים המדגימים כי הקיבוץ לא הכיר בתובעת כחברה וכי הדבר היה ידוע וגלוי לצדדים במוצא השנים. הראיות שהוצגו, יחד ולחוד, מצביעות על העובדה כי התובעת לא נמנתה מהותית עם חברי הקיבוץ.

נוהל קבלת תקציב חודשי, העברת גמלאות לקיבוץ, קבלת דירה למגורים, ועוד סממנים שהוזכרו בכתב התביעה – מתיישבים עם הגדרת "הורה חבר" ואינם מוכיחים הגדרת "חברות". עוד בנוסף, הרישומים המעידים על היות התובעת מוגדרת כ"חברה" הם בבחינת מסמכי אוכלוסין כלליים בהם לא נמצאו הגדרות ביניים; מכל מקום, נמצא כאמור כי הקיבוץ עמד בנטל הראיה לסתירת תוכנם של אותם רישומים.

פסק דין

בפני תביעה המבקשת להורות כי התובעת, ילידת 1928, הינה חברת הקיבוץ שער הגולן המאוגד כאגודה שיתופית (להלן: "הקיבוץ"), כי וותק החברות שלה נוצר החל מיום 01.03.1979, וכן צו עשה המורה לקיבוץ להעניק לה את כל הזכויות שהוענקו לכלל חברי הקיבוץ במרוצת שבע השנים שקדמו למועד הגשת התביעה.

העובדות הצריכות לעניין

1. התובעת, ילידת ארה"ב, עלתה ארצה בשנת 1977 יחד עם בעלה המנוח, וקבעה את מושבה בקיבוץ, סמוך לבניה קליף ופול, אשר היו באותה עת חבריו. בכתב התביעה נטען כי התובעת התקבלה לחברות החל מיום 01.03.1979, היא מנויה בפנקס החברים, ומשך כל 40 שנות מגוריה בקיבוץ, הוא נהג בה כחברה לכל דבר ועניין – היא העבירה את הכנסותיה לקיבוץ, התגוררה בדירה שהעמיד לרשותה, קיבלה תקציב חודשי ככל חבר, העבירה את קצבאות הביטוח הלאומי שלה לקיבוץ, ועוד כיוצא באלה סממנים המעידים על היותה חברת קיבוץ.

2. מבחינה עובדתית תואר כי "לאחרונה התגלה לתובעת, כי בשנים האחרונות העניק הקיבוץ לחבריו הטבות וזכויות (דוגמת חלוקת דיבידנדים ו/או בונוסים) וכי הקיבוץ אינו רואה בה כמי שזכאית לאותן הטבות ו/או זכויות" (סעיף 11 לכתב התביעה). בנסיבות אלה פנתה התובעת במכתב דרישה לקיבוץ מיום 22.12.19. הקיבוץ השיב במכתב מיום 20.02.2020 וטען כי התובעת אינה חברת קיבוץ אלא מצויה בסטטוס של "הורי חבר", משכך, לא ניתן להיענות לדרישותיה. בעקבות חילוקי דעות אלה פנתה ובאה התובעת בגדרי ההליך הנוכחי.

3. הקיבוץ בכתב הגנתו המשיך וטען כי התובעת אינה חברת קיבוץ, לטעמיו, היא התקבלה בגיל 50 להתגורר בקיבוץ סמוך לבנה, אשר לימים, עזב את הקיבוץ, וזאת במעמד של "הורה חבר". הקיבוץ טען כי אופן הקבלה לקיבוץ מוסדר בתקנון הקיבוץ ובתקנות האגודות השיתופיות (חברות), תשל"ג- 1973 (להלן: "תקנות החברות") וכי רישום בספר החברים אינו מייתר את הליך קבלת החברים כפי שמעגן התקנון, לרבות הגשת בקשה למועמדות בכתב, תקופת

מועמדות ועריכת הצבעה, כל אלה, כך הקיבוץ, לא נעשו ולא ניתן לקבוע בניגוד מפורש לתקנון, כי קיים מנגנון קבלה חלופי מכוח התנהגות.

את רישום התובעת כחברת קיבוץ במסמכיו השונים, תולה הקיבוץ בשגגה. הוא מוסיף ומתאר כי הפרקטיקה המקובלת באותה עת הייתה כי "הורי חברים" כמו גם "בנים בגירים", דווחו ע"י רואה החשבון של הקיבוץ לביטוח הלאומי כחלק ממניין החברים בשל העובדה כי קיבלו תקציב מהקיבוץ.

הקיבוץ הוסיף וטען כי התביעה התיישנה. לטענתו, לכל המאוחר בשנת 2008 נודע לתובעת כי היא אינה חברה בקיבוץ, במועד זה, פנתה התובעת לקיבוץ במכתב באמצעות ב"כ דאז עו"ד משה כהן, ונענתה כי לא היתה מעולם כוונה לקבל אותה או את בעלה המנוח, כחברי קיבוץ, למרות מכתב מפורש זה, היא הגישה את התביעה הנוכחית רק בשנת 2020.

הראיות

4. התובעת העידה בעצמה. מטעם הקיבוץ העידה הגב' נעמי מור, רכזת ועדת הפנסיה של הקיבוץ אשר כיהנה בין השנים 1997-2000, כמזכירת הקיבוץ. הצדדים צירפו לתצהירים אסופת מסמכים. בהסכמה דיונית מיום 05.10.2021, הוסכם כי כל המסמכים יהיו קבילים והצדדים יהיו רשאים לטעון בסיכומיהם בעניין תוכנם ומשקלם.

דיון והכרעה

5. לאחר עיון ושקילה, דעתי היא כי יש לדחות את התביעה, הן מן הטעם שעילתה התיישנה והן לגופה.

התיישנות

6. התובעת עתרה לבית המשפט לקבלת הצהרה, כי היא חברת קיבוץ, כי הוותק שלה הינו ממרץ 1979, וכי היא זכאית לקבלת כל הזכויות וההטבות שהוענקו לחברי הקיבוץ במהלך שבע השנים האחרונות (ראו: סעיף 5 לכתב התביעה).

7. מסתבר כי ביום 02.08.2008 פנתה התובעת, באמצעות בא כוחה באותה עת, עו"ד משה כהן, במכתב למזכירות הקיבוץ בעניין הסדרת מעמדה כחברת קיבוץ. במכתב צוין כי התובעת הינה חברת האגודה, והיא זכאית להכרה במעמדה בדרך של תיקון פנקס החברים. ביום 27.10.2008 השיב הקיבוץ לפנייתה וטען כי

מעולם לא היה מעלה על דעתו לקבל לחברות את התובעת ובן זוגה, שעלו ארצה בגיל מבוגר וכי הם התקבלו למגורים כהורי חבר קיבוץ. הקיבוץ המשיך ותיאר כי עובדת קבלת הגמלאות מאת המוסד לביטוח לאומי והעברת קצבה מן מקיבוץ, אינה הופכת אותם לחברים.

8. הקיבוץ הפנה לתכתובת זאת וטען כי התביעה הנוכחית התיישנה, לכל המאוחר כשבע שנים ממועד ההתכתבות. התובעת השיבה בכתב התשובה כי התובעת אינה מבקשת להכיר בה כחברת קיבוץ באמצעות סעד הצהרתי, כי אם נשענת על סטטוס התובעת כחברה, כאשר הסעד הוא הענקת ההטבות המגיעות לה מכוח סטטוס זה. עוד נטען כי ההתיישנות אינה חלה, שכן התובעת מבקשת להורות על מתן זכויות שממילא קיימות לגביה כל השנים, ואין מדובר בזכויות שהתחדשו כעת.

9. בעניין זה הדין עם הקיבוץ. מעבר לעובדה כי כתב התביעה נוסח מפורשות כדורש סעד הצהרתי של הגדרה כחברת קיבוץ, נקודת המוצא בענייננו היא, [שחוק ההתיישנות](#), התשי"ח-1958, חל על עילת התביעה הנוכחית. כידוע, [חוק ההתיישנות](#) חל על תביעה לקיום כל זכות, לרבות בקשה לתיקון פנקס חברים (ראו למשל: [ע"א 80/73](#) אוסלקה נ' מלון ושינגטון בע"מ, פ"ד כח(1) 162 (1973)). עוד נקבע בפסיקה כי טענת ההתיישנות עשויה להתקבל גם ביחס לתביעה לקיום זכות, שנטען לגביה כי היא קיימת ממילא (השוו: [ע"א 630/90](#) רוזינסקי נ' ארגון מובילי לוד בע"מ, פ"ד מה(5) 365, 369 (1991)).

כך או כך, העובדה שנתגלתה לתובעת לכל המאוחר בשנת 2008, מפי הקיבוץ, לפיה הוא אינו רואה בה חברה ומעולם לא התכוון להעניק לה מעמד שכזה, היא, אם כן, הרכיב המרכזי בעילת התובענה, ולא הוסבר מדוע התובעת פנתה ובאה בתביעתה הנוכחית רק כעת. טענתה, לפיה, רק לאחרונה נודע לה על חלוקת רווחים לחברי הקיבוץ, אינה מסייעת לה, שכן הידיעה על חלוקת הרווחים היא בבחינת "פרט", בעוד שה"כלל" הוא הידיעה בדבר אי-הכרה בחברותה כחברת קיבוץ, עובדה שנודעה לה כבר בשנת 2008.

10. נוכח קביעה זו ניתן היה לסיים את דרך הילוכנו, אולם על מנת שלא יישארו הצדדים וחצי תאוותם בידם, אוסיף, כי גם לגופה של התובענה, לא השתכנעתי כי יש להצהיר על התובעת כעל חברת קיבוץ. אפנה, כעת לחלק העובדתי של הדברים.

ההצהרה על התובעת כחברת קיבוץ

11. בעניין זה יש לומר כי מהלך ההצטרפות לחברות בקיבוץ הינו ברור וממצה ומוצא עצמו בשילובן של שתי הוראות: תקנות החברות ותקנון הקיבוץ (להלן: התקנון).

סעיף 2 לתקנות החברות מסמיך את הקיבוץ לקבל חברים לשורותיו, וכך הוא מורה:

בקשה להתקבל כחבר

2. (א) אדם הרוצה להתקבל כחבר באגודה יגיש לה בקשה בדרך הקבועה בתקנות האגודה.
 (ב) קבלת חבר באגודה תהיה בדרך הקבועה בתקנות שלה.
 (ג) מי שסירבו לקבלו כחבר באגודה, רשאי לערער על הסירוב בפני האסיפה הכללית של האגודה זולת אם נקבעה רשות אחרת בתקנות האגודה.

סעיפים 10 ו-28 לתקנון הקיבוץ (משנת 1970) עוסקים בקבלת חברים וקובעים:

בקשה להתקבל כמועמד

10. המבקש להתקבל כמועמד ימלא שאלון ויחתום על תצהיר ובקשה להתקבל כמועמד בנוסח שהקיבוץ יקבע, ואשר יכלול פרטים על גילו, מצבו האישי, ילדיו, הוריו ויתר התלויים בו, מצבו הרפואי, קיצור תולדות חייו, רכוש, התחייבויותיו וזכויותיו, ועל הליכים משפטיים במידה ומתנהלים נגדו או על ידיו. בקשה זו כוחה יפה גם כבקשה להתקבל כחבר.

קבלת חבר

28. מועמד יתקבל כחבר אם ההחלטה על קבלתו כחבר נתקבלה בקולות רוב של 2/3 מהמצביעים באסיפה הכללית שבסדר יומה נכלל הדיון בדבר קבלתו כחבר.

סעיף 34 לתקנון מוסיף ומסייג:

רשום אדם בפנקס החברים של הקיבוץ ביום תחילת תקפו של תקנון זה, ונהג אותו אדם, וכן נהגו בו, כחבר קיבוץ לכל דבר, יראו אותו כחבר הקיבוץ, אף אם לא קוימו לגביו הוראות פרק זה, כולן או מקצתן.

בשנת 1992 תוקן התקנון ונוספה לו, בין היתר, ההוראה הבאה (סעיף 34א')::

"על אף האמור בכל דין לא יראו אדם כחבר הקיבוץ אלא אם התקבל לחברות על פי סעיף 28 לתקנון זה, אפילו נהג ונהגו בו כחבר הקיבוץ במשך תקופה סבירה"

12. המחוקק מצא לנכון להשאיר בידי אגודה שיתופית מתחם רחב של שיקול דעת בקבלת חברים לשורותיה, כאשר הקיבוץ עצמו תחם היטב את גבולות הליך הקבלה למנגנון מסודר של הגשת מועמדות, מילוי טופס רב פרטים, הצבעה ברוב

מוחלט של האסיפה הכללית. התקנון הותיר פתח לקבלת חברים ותיקים (עובר ליום חיקוק התקנון בשנת 1970) שלא באמצעות המנגנון הקבוע, פתח שנותר סגור במועד הגעת התובעת לקיבוץ, בשנת 1977. בהמשך נוסף הסייג הקובע כי לא ניתן לעקוף את הליך הקבלה הפורמאלי, באמצעות מנגנון חלופי של הכרה בחברות מכוח נוהג או הכרה בדיעבד (על מעמדו המיוחד של תקנון הקיבוץ, העובדה כי מצטרפים חדשים מקבלים אותו כמות שהוא והפרשנות המצמצמת הניתנת לו, ראו בהרחבה ברע"א [8226-21](#) קיבוץ נאות מרדכי נ' שליידר [פורסם בנבו] (27.03.2022)).

קבלת התובעת לחברות באמצעות האסיפה הכללית

13. איני מקבל את טענתה העובדתית של התובעת, אשר נטענה לראשונה בתצהירה, לפיה, "השמות שלנו הובאו להצבעה או אישור באסיפה של חברים, ומאז אנחנו חברי קיבוץ" (ראו: סעיף 8 לתצהיר). עובדה זו, לא קיבלה ביטוי בכתב התביעה, וממילא הקיבוץ לא העמיד גרסה נגדית בכתב הגנתו. בנסיבות בהן לא הוגשה בקשה מתאימה לתיקון כתב תביעה ולהוספת עילה זו בהתאם, הדבר מהווה פגיעה בזכויות הקיבוץ ושליטת הזדמנות נאותה ממנו לטעון טענותיו. לעניין זה אוסיף, כי התובעת לא הצביעה על המועד בו הובאו לכאורה השמות להצבעה, לא העידה איש בעניין זה, לא הגישה פרוטוקול המתעד את הליך הקבלה לחברות או את השאלון אשר מועמד לחברות נדרש למלא כאמור בסעיף 10 לתקנון, ולא פעלה במסגרת גילוי מסמכים בעניין זה. עוד אוסיף כי מכתבו של עוה"ד כהן אשר נשלח לקיבוץ בשנת 2008, אף הוא אינו עולה בקנה אחד עם הטענה כי התקיימה אסיפת חברים בעניין קבלתה לקיבוץ, שכן המכתב מציין כי חברותה בקיבוץ מתבקשת נוכח פסק דינו של בית המשפט העליון בבר"מ [9609-05](#) קיבוץ רמת הכובש נ' דנינה-צור [פורסם בנבו] (06.04.2006) העוסק בחברות בקיבוץ **מכוח התנהגות**. בוודאי שטענה זו אינה דרה בכפיפה אחת עם הטענה הנוכחית לפיה יש להכיר בחברות שנעשתה כדין ובהתאם לתקנון.

להרחבת היריעה אוסיף, כי בתחילה, הוגש מטעם התביעה תצהירו של הבן קליף בלבד. לאחר שהקיבוץ ביקש לזמן את התובעת ולחקרה בחקירה נגדית, התקיים דיון בפני, ביום 18.05.2021, אשר במהלכו הצהיר בנה של התובעת לפרוטוקול כי: **"ההורים שלי לא עברו את הדברים שאני עברתי שהתקבלתי לחברות בקיבוץ"** (ע' 4 לפרוטוקול). בהמשך ביקש ב"כ התובעת להגיש את תצהירה; משנערתתי לבקשה, הוגש תצהיר התובעת (ביום 14.06.2021) שם נטענה לראשונה עובדת קיומה של הצבעה באסיפה הכללית. בדיון מיום 05.10.2021 ביקשה התובעת לוותר על תצהיר בנה ולהוציאו מהתיק. הטענה בדבר הרחבת חזית הועלתה ע"י ב"כ הקיבוץ במהלך הדיון שנערך ביום 28.06.2021 וטרם חקירת התובעת.

14. בנסיבות הרצף הכרונולוגי המתואר, אני מקבל את טענת הקיבוץ לפיה מדובר בהרחבת חזית אסורה ועוד קובע כי התובעת לא הוכיחה את קבלתה לקיבוץ באמצעות המנגנון הרגיל של הצבעה באסיפה הכללית.

קבלת התובעת לחברות מכוח התנהגות

15. מהמסמכים אשר נחשפו והוגשו במהלך הליך זה, עולה כי התובעת אכן מנויה כחברת קיבוץ במסמכים שונים של הקיבוץ עצמו (ראו לעניין זה דו"ח קבלה לחברות משנת 2019 שצורף כנספח א' לתביעה; והמסמך אשר צורף כנספח ב' לכתב התביעה, לגביו העידה הגב' מור כי גרעה את שמו של בעלה המנוח של התובעת מספר החברים, לאחר פטירתו). מהי משמעותו של אותו נתון?

התובעת מפנה [לסעיף 34 לפקודת האגודות השיתופיות](#) לפיו, פנקס החברים מהווה הוכחה לכאורה לגבי תאריך קבלתו של חבר לאגודה וכן לגבי התאריך שבו חדל להיות חבר בה. מדובר כמובן, בחזקה הניתנת לסתירה, וסבורני, כי במכלול, עלה בידי הקיבוץ לסתורה באמצעות מקבץ של מסמכים ונתונים המדגימים כי הקיבוץ, לא הכיר בתובעת כחברה וכי הדבר היה ידוע וגלוי לצדדים במרוצת השנים. בעניין זה אמנה את הראיות הבאות:

א. תקנון הקיבוץ מכיר במעמד של "הורה חבר". סטטוס זה מחייב את ההורה "להעמיד לקיבוץ את מלוא כוח עבודתו". כן מציין התקנון כי ההורה והקיבוץ "רשאים לערוך הסכם בכתב ביחס לדרכי השימוש בנכסי והכנסות אותו תלוי" (סעיף 73 לתקנון). הקיבוץ הציג תרשומות שיחות שנערכו בין בניה של התובעת, קליף ופול, הדנים בהסדר הנוגע להוריהם. כך למשל מתרשומת מיום 05.10.1990, הוצג לבנים כי להוריהם יש יותר הוצאות מאשר הכנסות, לפיכך יש לגשת ולגבש הסדר, לרבות בדיקה של קצבאות מארה"ב והשלמת הוצאות מכספי הבנים. מדובר במסמכים המתיישבים, הלכה למעשה, עם הגדרת התובעת כ"הורה חבר" ולא כ"חברה".

ב. במסמך שכותרתו "מפקד אוכלוסין" מסמך שנערך בשנת 1988, נרשמו קטגוריות שונות של המתגוררים בקיבוץ כאשר התובעת, בעלה ו-3 זוגות נוספים נרשמו תחת הגדרת "הורים".

ג. בעלה של התובעת ביקש לקבל כרטיס אשראי מהקיבוץ, במענה שקיבל ביום 20.05.1996 הוסבר לו כי "על פי החלטת השיחה והקלפי, יקבלו כרטיסי אשראי רק חברי קיבוץ, לפיכך אינך זכאי לכרטיס אשראי משער הגולן".

ד. ביום 11.02.2000 נערכת שיחה עם הבן פול בעניין "ההסדר עם גינט". לפול הוצע כי התובעת תיתן לקיבוץ את מלוא הכנסותיה, והקיבוץ מצדו, ישמור על סטטוס קוו בעניין היחסים ביניהם.

ה. בשנת 2013 ביקש הבן קליף לצאת לחופשה מיוחדת מקיבוץ שער הגולן. ביום 15.01.2013 נערך בינו לבין הקיבוץ הסכם (סומן נ/1). בסעיף 15.2 להסכם הצהיר כי הוא: **"האחראי לשלומה ולרווחתה של אימו המתגוררת בקיבוץ ואין בהסכם זה כדי לשחררו ממחויבות זו"**.

ו. העדה מור הסבירה כי במסמכים רבים מנויים תושבים כחברים, מבלי לדייק בסטטוס המרשם: **"בקיבוץ יש אוכלוסיות שונות עם סטטוסים שונים. לא כולם חברים. אבל במידה וההסכם הוא עם אותו בן אדם שגר בקיבוץ שהוא מקבל תקציב מהקיבוץ, התוכנה יודעת להוציא את הכותרת דף תקציב לחבר, זה מה שיש. זה לא מעיד על הסטטוס של אותו אדם שחי בקיבוץ"** (עמ' 17 לפרוטוקול). עוד הצהירה מור כי התובעת לא הייתה בעלת זכות הצבעה באסיפה הכללית, הקיבוץ לא הפריש עבורה פנסיה, היא לא צברה וותק עבודה, ולא עברה לדירת קבע גדולה, זכות שקיבלו יתר החברים (ראו: בסעיף 13 לתצהירה). עדותה של הגב' מור הותירה עלי רושם חיובי, וניכר כי היא השיבה בעניינות ולא ניסתה להתאים את תשובותיה לעמדתו של הקיבוץ.

16. ראיות אלה, יחד ולחוד, מצביעות על העובדה כי התובעת לא נמנתה מהותית עם חברי הקיבוץ. נוהל קבלת תקציב חודשי, העברת גמלאות לקיבוץ, קבלת דירה למגורים, ועוד כיוצא באלה סממנים שהוזכרו בכתב התביעה, מתיישבים עם הגדרת "הורה חבר" ואינם מוכיחים הגדרת "חברות". עוד בנוסף, הרישומים המעידים על היותה של התובעת מוגדרת כ"חברה", הם בבחינת מסמכי אוכלוסין כלליים בהם לא נמצאו הגדרות ביניים; מכל מקום, מצאתי כי הקיבוץ עמד בנטל הראיה לסתירת תוכנם של אותם רישומים.

סוף דבר

17. בשל כל הטעמים שפורטו, אני מורה על דחיית התביעה. בנסיבות גילה הקשיש של התובעת, החיים המשותפים בקיבוץ, ולפנים משורת הדין, יישא כל צד בהוצאותיו.

ניתן היום, כ"ח סיוון תשפ"ב, 27 יוני 2022, בהעדר הצדדים.

שאהר אטרש 54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)